

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-09

Diarienummer: N608-0883/23

Handläggare: Astrid Baggeryd

E-post: astrid.baggeryd@forskola.goteborg.se

Årsrapport 2023

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden godkänner Årsrapport 2023 och översänder den till kommunstyrelsen.
2. Förskolenämnden hemställer att avropa 16 579 tkr från det kommuncentrala anslaget för investeringsrelaterade driftskostnader för perioden september till december 2023.
3. Förskolenämnden godkänner förvaltningens redovisning av förskolenämndens uppdrag att i samverkan med nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning erbjuda fler förskoleassistenter möjligheten att vidareutbilda sig på betald arbetstid.
4. Förskolenämnden godkänner förvaltningens redovisning av förskolenämndens uppdrag att tillgodose rätten till förskoleplats för alla barn som bor eller vistas under längre tid i Göteborg.
5. Förskolenämnden godkänner förvaltningens redovisning av förskolenämndens uppdrag att genomföra särskilda satsningar för att förstärka språkutvecklingen och utjämna skillnaderna i språkutveckling på de förskolor som har störst behov.
6. Förskolenämnden godkänner förvaltningens redovisning av uppdrag till alla nämnder att stärka de organisatoriska förutsättningarna för första linjens chefer och genomföra utbildningar om tillitsbaserat ledarskap.
7. Förskolenämnden godkänner förvaltningens redovisning av uppdrag till alla nämnder att arbeta för att andelen arbetade timmar som utförs av timanställda inte överstiger fem procent.
8. Förskolenämnden godkänner förvaltningens redovisning av uppdrag till alla nämnder att aktivt arbeta med hållbarhetsperspektiven i budget- och uppföljningsprocesser. Detta gäller även jämställdhetsperspektivet och framför allt i investeringsbudgetar.
9. Förskolenämnden godkänner förvaltningens redovisning av uppdrag till samtliga nämnder att möjliggöra för anställningar och praktikplatser för fler personer med funktionsnedsättning, uppdraget återskapas i respektive nämnd och styrelse.
10. Förskolenämnden godkänner förvaltningens redovisning av nämndens uppdrag att följa upp genomförandet av åtgärdsplanerna.
11. Förskolenämnden godkänner förvaltningens redovisning av nämndens uppdrag att fortsätta dialogen med Demokrati och medborgarservice och återkomma med förslag på hur delaktighet och dialog med allmänheten kan genomföras, till exempel i form av medborgardialoger.
12. Förskolenämnden godkänner förvaltningens förslag på åtgärder för att återställa underskottet i enlighet med punkten 3.3.1.

Sammanfattning

Uppföljning av kommunfullmäktiges budget, uppnådda resultat samt ekonomi sker genom tre uppföljningstillfällen under året, varav årsrapporten är den sista. Avsnitt 1–4 innehåller förskolenämndens uppföljning till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige, och styrs utifrån en stadengemensam mall. Avsnitten följer huvudsakligen upp utveckling och väsentliga avvikelser i verksamheten, personal och ekonomi samt uppföljning av kommunfullmäktiges budget. Avsnitt 5 innehåller fördjupad uppföljning till förskolenämnden. I årsrapporten får nämnden bland annat uppföljningsinformation om utbildningens utveckling i förskola samt uppföljning och utvärdering av annan pedagogisk verksamhet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Rapporten belyser ekonomiska aspekter av verksamhetens utveckling. Årsrapporten är en viktig del i nämndens arbete med god ekonomisk hushållning och bidrar till att verka för en rättvisande bild av verksamheten och ekonomin för att möjliggöra relevanta analyser och beslut.

I resultatredovisningen för 2023 framgår en negativ avvikelse mot budget om 48 miljoner kronor (mkr). Det negativa resultatet beror på att personalorganisationen inte anpassats fullt ut utifrån efterfrågan på platser. Nämnden redovisar även högre kostnader för lokaler och kommungemensamma tjänster.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har under året tagit fram en systematik för uppföljning inom miljöområdet där nämnd fattat beslut om en miljöplan. Av vikt har varit att säkerställa koppling mellan miljöområdet och ordinarie planering och uppföljning för nämnden.

Bedömning ur social dimension

Barns förskolevistelse har positiva effekter för framtida prestationer i skolan och i samhället. Förskolan har longitudinella utjämnande socio-ekonomiska effekter, särskilt för barn från resursfattiga miljöer och utsatta barn. Forskning är entydig och väl belagd då det gäller andelen utbildad personals påverkan på kvaliteten i verksamheten.

I årsrapporten för 2023 lyfter förvaltningen arbetet med de förskolor där rektor bedömt lägre kvalitet och att insatserna som genomförts konstaterats som framgångsrika. Insatserna har utgått från varje enskild förskolas behov för att ge bäst resultat. För att förvaltningen bättre ska kunna öka möjligheten att möta barns olika villkor och bakgrund, med mer riktade insatser, krävs ett ökat helhetsperspektiv inom förvaltningen.

Barnkonventionen

Förskoleförvaltningens uppdrag är att utifrån skollag arbeta systematiskt med att identifiera och genomföra insatser som ger effekter på en övergripande samhällsnivå så att barns rättigheter förstärks och livsvillkor förbättras.

För att utveckla arbetet utifrån intentionerna i barnkonventionen behöver nämnden arbeta för att öka uppfyllelsen mot läroplanens intentioner kring normer och värden, skollagens och diskrimineringslagens krav. Öka träffsäkerheten för fördelningen av stöd till rektorer samt förstärka arbetet med familjecentrerat arbetssätt (se bilaga 3).

Samverkan

Information har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 7 februari 2024.

Bilagor

1. Årsrapport 2023
2. Nulägesbedömning utifrån kvalitet och likvärdighet 2023
3. Barnbokslut 2023

Ärendet

Ärendet handlar om förskolenämndens uppföljning och kommunikation med kommunstyrelsen och kommunfullmäktige samt nämndens ansvar för planering och uppföljning så att ansvaret för den egna verksamheten säkerställs. Uppföljningsprocessen 2023 omfattar tre rapporter varav årsrapporten är den sista för året.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Nämnder och styrelser rapporterar till kommunstyrelsen vid tre uppföljningstillfällen, inklusive årsrapport. Vid ytterligare två tillfällen, februari och oktober, lämnas ekonomisk prognos för året. Stadsledningskontoret kan vid behov även begära in prognoser och kommentarer vid andra tillfällen. Uppföljning och skriftlig rapportering sker utifrån kommungemensamma anvisningar och behandlas av nämnder och styrelser. Nämnder och styrelser har också ett eget ansvar att tillföra information utifrån risk och väsentlighet.

Utöver styrinformation som bedöms väsentlig för rapportering till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige innehåller uppföljningsrapporterna även fördjupad uppföljning från förvaltningen utifrån nämndens behov av styrinformation för den egna verksamheten. Uppföljningen är ett underlag för förbättringsarbete på olika nivåer.

Innehåll

Årsrapporten är uppdelad i tre avsnitt utöver sammanfattningen. Under avsnittet styrinformation till kommunledningen lyfter förskolenämnden det mest väsentliga som har hänt i utvecklingen av verksamheten sedan rapporteringen i augusti. Under detta avsnitt lämnas också en uppföljningsinformation om arbetet med mål i kommunfullmäktiges budget.

Under avsnittet övrig uppföljning till kommunledningen lämnas underlag till stadsledningskontorets rapportering till kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Redovisningen sammanfattar utvecklingen inom personalområdet, den ekonomiska utvecklingen och vissa särskilda uppdrag/frågor.

Under avsnittet som avser styrinformation till nämnd utformar förvaltningen uppföljning utifrån nämndens behov av styrinformation för den egna verksamheten. I årsrapporten lämnas en fördjupad uppföljning av nämndens samtliga verksamhetsformer. En redovisning görs även av uppdrag från kommunfullmäktige samt förskolenämnd. Förvaltningen föreslår att sju av kommunfullmäktiges samt två löpande uppdrag från nämnden i samband med detta förklaras uppfyllda.

Resultat för året

Nämndens verksamhet har för 2023 präglats av det förändrade ekonomiska läget i omvärlden med prisökningar och höga räntor. Organisationen har behövts anpassas för att hålla en budget i balans. Anpassningarna har inte gett full effekt och nämnden redovisar för året en negativ avvikelse om 48 miljoner kronor (mkr).

Utfallet för 2023 beror på att organisationen inte anpassats fullt ut utifrån efterfrågan på platser i verksamheten. För året fastställs en personalvolymsutveckling om 1 procent i relation till föregående år. Nämnden redovisar även högre kostnader för lokaler och kommungemensamma tjänster. Under hösten sattes restriktioner in för att dämpa den negativa ekonomiska utvecklingen och få en budget i balans. Rekryterings- samt inköpsbegränsningar infördes, överskott frystes hos första linjens chefer. Nämnden redovisar en minskning av timanställda med 12,7 procent jämfört med 2022. Insatserna har dock inte gett resultat fullt ut vilket innebär att nämnden för året inte redovisar ett nollresultat.

Nämnden har behov av att genomföra ytterligare anpassningar utifrån färre barn samt besparingar i och med beslutad budget för 2024 och det underskott som redovisas för 2023. Förvaltningen har tagit fram en åtgärdsplan för att hantera underskottet för att få en budget i balans där hela organisationen kommer att påverkas.

I arbetet med att förbättra arbetsmiljön och minska sjukskrivningar konstateras att frisknärvaron ökar under 2023 och att sjukfrånvaron minskar jämfört med samma period föregående år.

Dock är sjuktalen i relation till övriga nämnder fortsatt höga. Många insatser pågår med fokus på de tidiga och förebyggande arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbetet. Insatserna har inte ännu fått den effekt som eftersträvas. För att ytterligare stärka arbetet tas en samlad strategi för rehabilitering, arbetsmiljö och hälsa tas fram under 2024.

Måluppfyllelse

Med utgångspunkt i mål och inriktningar i kommunfullmäktiges budget bedöms Förskolenämndens verksamhet överlag utvecklas åt rätt håll. Under året har utbildningsinsatser genomförts för att stärka kompetensen bland förvaltningens anställda. Vidareutbildningen till barnskötare som görs i samarbete med nämnden för arbetsmarknad- och vuxenutbildning har fortsatt genomförts. För att stärka förvaltningens arbete har en kompetensförsörjningsplan tagits fram. Planen omfattar hela förvaltningens verksamhet och innehåller strategier för att prioritera arbetsmiljöarbetet, stärka ledarskapet, förlänga arbetslivet, stärka medarbetarnas utveckling samt använda kompetensen rätt.

Under året har systematiken inom förvaltningen fortsatt utvecklats för att tydligare rikta insatser dit de behövs som bäst. Genomförda kvalitetsbedömningar och insatserna som beslutats därefter har bidragit till att rektorerna beskrivit arbetet som framgångsrikt. Insatserna möjliggör en utveckling av verksamheten och ger barnen bättre förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen.

Under 2023 har en utvärdering av förvaltningens ledningsorganisation genomförts som resulterat i åtgärder för en enklare och tydligare styrning och ledning. Den justerade organisationen ska bidra till en tydligare styrkedja, en effektivare organisation, förbättrade förutsättningar för första linjens chefer samt ett mer närvarande ledarskap för förvaltningens medarbetare.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att årsrapporten belyser hur verksamheten utvecklats i förhållande till inriktningar, mål och uppdrag som fastställts i kommunfullmäktiges budget och i det egna budgetbeslutet. Förvaltningen bedömer att rapporteringen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige är framtagen utifrån ett väsentlighetsperspektiv. Förvaltningen föreslår att förskolenämnden godkänner årsrapporten och beslutar att tjänsteutlåtandet och bilaga översänds till kommunstyrelsen.

Förvaltningen har för 2023 genomfört ett åtgärdsplansarbete i enlighet med nämndens interna riktlinjer kring ekonomistyrning som inte fullt ut gett effekt och som genererat ett underskott i årets bokslut. En åtgärdsplan är framtagen inför 2024 för att säkerställa en budget i balans.

Johan Olofson

Malin Welin

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Styrning och ledning